

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Attributa Deo conuenire sine respectu ad creaturas realiter distinctas,
contra Durandum probatur. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

Opposita tamen sententia verissima est: nempe, attributa Dei, multa que alia in creaturis, quæ ex natura rei nullo modo differunt, per rationem distingui possent. Ita docent S. Thom. Caiet. Henricus, Auerroes, Augustinus, Niphus, à nobis allegati superiori disput. cap. 4. Marfil. in primum qu. 2. art. 3. in 2. parte articuli, Durand. in 1. d. 2. qu. 3. n. 9. Capreol. in 1. d. 8. q. 4. ar. 1. concl. 2. & Canariensis in hunc artic. disp. 1. parte 2. qui notat nomine rationis non intelligi ratiocinationem, neque syllogismum, neque definitionem rei, quæ omnia etiam dicuntur ratio: sed intellectum, seu conceptum, quem de re aliqua sibi format, & obijcit intellectus. Nam in intellectu non solum est qualitas, quæ est intellectus, sed etiam res, quam cognoscimus, & media illa qualitate fit nobis præiens: cumque multa de Deo nobis obijciuntur, & cognitione fiat præsentia, quorum unum ita cognoscimus, ut de alio, non cogitemus, fit ut in nostro conceptu multa de Deo appareant, & hæc appellamus attributa Dei, quia ratione nostrâ, & conceptione distincta à nobis Deo attribuantur. Unde autem proveniat, ut multa nobis obijciuntur, quæ reuera plura non sunt, sed unica res simplicissima, sequenti disputatione dicemus. Obseruandum vero est, hanc diuersitatem conceptuum, quos obiectiuos vocamus, ex pluralitate reali conceptuum, quos appellamus formales, provenire: hoc est, ex pluralitate qualitatum, & cognitionum, quas in nostro intellectu exprimitur. Nam quævis qualitas suo modo rem repræsentat, & quia imperfecta est nostra cognitio, paulatimque procedit, rem simplicem & indiuiduam, quasi per partes nobis obijcit: quare si distinctio rationis vocetur, accepta ratione pro conceptu obiectiuo, vel accepta pro ipso intellectu, qui operatione sua diuidit indiuidua, perinde est. Cum ergo intellectus varie rem apprehendat, quæ simplicissima est, quis neget, eam ab intellectu nostro diuidi & distingui: non quia res ipsa, quæ est extra, & in se ipsa intrinsece diuidatur, sed quia ex illa diuersos eliciamus nobis conceptus obiectiuos. Quo fit, ut varia nomina, quæ diuinas signifi- ant perfectiones, non sint synonyma, ut notauimus supra qu. 1. 3. ar. 4. quia nomina non significant nobis proxime res, ut in seipsis sunt, sed ut nobis obijciuntur, ut disp. 75. c. 3. dictum est. Quare cum viatoribus Deus sub varijs obijciatur perfectionibus, nomina illa viatoribus non erunt synonyma, quia non significant eis eadem omnino, sed diuersa in suo conceptu faciunt cognoscere. An vero beatis synonyma sint, sequenti disput. videbimus.

Ex quibus secunda ratio contra Gregorium elicitur: nam si attributa Dei, ut ipse asserit, non semper differunt per res connatas, seu effectus sed aliquando per nomina, cõsequitur, interdum solo nomine differre, quæ autem hoc modo tantum distinguuntur, synonyma sunt, ut ensis, qui vocatur gladius & ensis eadem prorsus ratione. Tum etiam quauis connotatæ res differant, si ipsa in se attributa, quæ primo & directe significantur, non differunt, erant omnino synonyma: nam synonyma ex per se significato, non ex eo, quod accidentarium est, & extrinsecum, fumentur: atqui concedi non potest, attributa Dei esse synonyma, in differenter enim nomina omnia pro eodem usurparemus, ergo ex parte directæ

Vazquez in 1. partem To. 11.

Esti significati distinctio aliqua assignari debet.

Ratio vero Nominaliū friuola est, nam quamuis in se nihil re ipsa diuidi, & distingui possit per aliquid extrinsecum aliquid, diuisum & distinctum vocari potest, multa enim talia appellantur ab aliquo extrinseco. Adde quod cum dicimus in Deo attributa distingui, loquimur de illis non ut in ipso Deo sunt, sed, ut nobis obijciuntur, sic autem diuisa sunt, cognitio enim, & qualitas in intellectu expressa hanc habet virtutem, ut licet non attingat rem ipsam externam, intus tamen faciat illam præsentem, & diuerso modo apparete, ac proinde aliquando representatione diuidat, & distinguat, quod re ipsa indiuisum est quo pacto dicimus attributa, & reliqua, quæ in Deo indiuisa sunt à nobis distingui. Quod vero Anselmus in monologio capite 16. negare videtur distinctionem rationis in Deo, iam à nobis explicatum est superiori disputatione capite quarto,

CAPVT II.

Attributa Deo conuenire sine respectu ad creaturas realiter distinctas contra Durandum probatur.

4. Durandus in primum dist. 1. d. 1. notat, duplicem posse esse sensum quæstionis propositæ: An attributa distingui possint in Deo sine respectu ad creaturas realiter distinctas. Alterum, an perfectiones, quæ dicuntur attributa, conueniant Deo sine ordine ad creaturas realiter distinctas, alterum, an à nobis distingui possint sine respectu ad creaturas diuersas. Quod vero attinet ad priorem sensum, respondet, omnia attributa, quæ Deo conueniunt, aut per oppositionem cum creaturis, aut per respectum causæ, non conuenire sine respectu ad creaturas, forsan intelligit Durandus, ea attributa, quæ Deo conueniunt, quatenus est causa in actu, ut attributum creatoris. Attributa prioris generis appellat ipse infinitum, immentum, incorporeum: posterioris vero generis esse putat, creatorem, iustificatorem, & forsan omnipotentem, quauis hoc attributum non significet causam in actu, sed in potentia.

Verum de attributis prioris generis non placet eius sententia, quia quauis negatio significata formaliter illis nominibus non esset, si impossibilis esset opposita forma & habitus, & ita si non esset possibile corpus, non esset possibilis negatio corporis, & sic de alijs: quia ratione conuictus fuit Durandus, ut illud assereret, tamen cum his nominibus non tam significetur à nobis negatio, quam positium, quod negatione à nobis, sicut multa alia, melius significatur, dici non potest, attributa illa quatenus sunt in Deo perfectiones, in eo non futura, si alius opposita forma in creaturis non esset, perfectio enim illa positiua non pendet ex opposita, quæ in creaturis reperitur, tamen negatio pendeat.

De attributis vero posterioris generis fatemur ea, quæ significant causam in actu, ut est iustificatus, creator, Deo non conuenire, nisi per respectum ad creaturas, quibus sublati, eo quod possibiles non essent, & ipsa attributa Deo non conuenirent, dicimus tamen, hæc non esse Dei attributa, ut ex ijs, quæ notauimus disput. præcedenti

denti cap. 1. colligitur: aut si ea dicantur attributa, nullam tamen in Deo significare perfectionem actu, præter illam, quam Deus habet, quatenus potens est, hæc omnia facere. Nam actu iustificare, actu creare, nulla in Deo peculiaris perfectio est, præter potentiam, quam diximus.

Concludamus ergo, nullum attributum, quod aliquam Dei perfectionem peculiarem significat, Deo convenire per respectum realem ad creaturas etiam possibles, neque omnipotentiam, neque sapientiam, & scientiam. Nam quamvis hæc à nobis relate ad creaturas significentur, nihilominus tamen in Deo absoluta sunt secundum rem, ut disputatione 104. cap. 6. probavimus. Sunt ergo in Deo attributa, quæ sunt Dei perfectiones, sine respectu ad creaturas, ut late ostendit Sanctus Thomas qu. 7. de potentia artic. 6. & Henricus quodlib. 5. questione 1.

CAPUT III.

Attributa in Deo à nobis, non posse distinguere sine respectu ad creaturas distinctas.

6. *Attributa distinguere per ordinem ad creaturas distinctas*

S. Thom.

Durand.

Capreol.

Niphus.

Gottfriedus.

Ratio, Dur.

Ratio effi-
cax ex S.
Thom.

7.

Posterior sensus questionis propositus est, an varia attributa à nobis in Deo distinguere possint sine respectu ad creaturas. Consentiant autem doctores, quos ego de hac re legere potui minime posse in Deo plura à nobis distinguere, nisi nostri intellectus respiciat creaturas, re ipsa distinctas. Ita docet S. Thom. in 1. d. 2. q. 1. art. 3. in 3. part. illius, & opusc. 6. qu. 2. 2. & 3. quæst. 7. de potentia artic. 6. Durand. in 1. d. 2. q. 3. num. 10. & sequentibus, Capreol. d. 8. q. 4. art. 1. conclu. 4. & art. 3. in fine in solutione cuiusdam argumenti. August. Niphus 12. metaph. disp. 13. cap. 4. Gottfriedus quodlib. 7. q. 1. ut refertur ab Scoto loco allegato disp. 116. c. 3. Probat vero Durand. 1. quia ut distinctio rationis non sit omnino ficta debet habere fundamentum aliquod in re: in divina autem essentia, cum simplicissima sit, non est fundamentum aliquod distinctionis: ergo ratio nostra creaturas respicere debet ut instar illarum in Deo distinguat, id quod re ipsa indivisibile est. Secundo item confirmat Durandus, quia ea, quæ videntur aliquam habere imperfectionem, si Deo tribuantur, per respectum ad creaturas tribuenda sunt, ut quod sit creator nunc, qui antea non erat: pluralitas autem quandam in se imperfectionem includit: ergo non est Deo absolute concedenda, nisi per respectum ad creaturas. Verum hæc rationes ex communioribus principiis procedunt: quare non multum probant. Tertio igitur efficacius probatur: quia, ut docet S. Thomas questione illa septima de potentia, ex duplici capite provenit, ut simplicissima Dei essentia distinguatur à nobis in varias perfectiones, primum ex imperfectione nostre cognitionis, quia non concipimus Deum, sicuti est: deinde quia per species creaturarum rerum, & perfectionum ipsarum concipimus: quare non possumus non creaturas distinctas realiter, vel distinctas perfectiones respicere: ideoque ex diversis effectibus aut ex diversis creaturarum perfectionibus. Deo varia attributa assignamus: ut iustitiam, quia unicuique tribuit, quod suum est, & quod semel promittit, obsequat: misericordiam, quia aufert nostram infirmitatem, & intelligere, & velle, ex ijs quæ in nobis

videmus, nam instar eorum perfectiones Dei consideramus. Idem omnino contingit, cum in rebus creatis per intellectum aliqua distinguimus, quæ re ipsa distincta non sunt. Nam rationem generis, & rationem differentie non distinguimus per intellectum nisi plurimum se videmus, ex parte similia esse, ex parte differre. Sic etiam ipsam actionem & passionem distinguimus per respectum ad agens, & passum. Quinimo distinctio, eiusdem rei à se ipsa, cum eam de se ipsa prædicemus, quæ videtur minima distinctio, per ordinem ad diversa realiter à nobis sit: cum enim eadem res in propositione ex parte subiecti, & ex parte prædicati ponatur, eodem nomine repetitur, ut cum dicimus, *Petrus est Petrus*, illam distinguimus in duo per analogiam ad alias propositiones in quibus prædicatum & subiectum sunt diversa: tamen si prædicta distinctio Petri à se ipso non sit de re ex parte conceptus obiectivi, sed de nomine: non quia sit diversum nomen ex parte prædicati & subiecti, sed quia idem bis repetitur: unde etiam provenit ut Petrus bis à nobis concipiatur, quod sane non est distinguere, sed in cognitione nostra, & in voce iterari. Alio sane modo posset Petrus distinguere à se ipso: nempe tener à se ipso iuvene, sed si aliquam nostrum intellectus format de illo distinctionem eam sane deducit ex ordine ad diversa realiter distincta, nimirum ex ordine ad accidentia, & alia, quæ varias ætates comitantur.

Ex dictis inferitur in omni distinctione rationis duplex esse fundamentum, ut intellectus noster distinguat in rebus: alterum est, quia res non concipiuntur proprio, & distinctio conceptus, sicuti sunt: alterum, quia eas intelligimus relate ad aliqua distincta realiter. Prius fundamentum in solummodo concipiendi esse dicitur: posterius vero etiam in rebus, non quidem in ipsis, quas distinguimus, cum in illis non sit pluralitas, nec reale vestigium illius, illa inquam pluralitas, quam postea per intellectum distinguimus, sed tale fundamentum est solum in rebus, quas respicientes, ea, quæ simplicia sunt, intellectu nostro distinguimus. Quare non videtur, quo modo dicant Thomistæ, differre distinctionem, quam vocant rationis ratiocinata, & ratiocinantis, quod hæc non habeat fundamentum in re, sed in solo nostro modo concipiendi, illa vero & in re, & in nostro modo concipiendi. Nā quævis distinctio rationis in utroque habet fundamentum, ut explicatum est.

Sed dicunt distinctionem rationis ratiocinantis habere fundamentum, non tantum in rebus alijs, quarum instar illam efficimus, verum etiam in re ipsa, quæ per rationem distinguitur, non quia in ea sit aliqua pluralitas, sed quia talis natura est, ut cogat nostrum intellectum in ea plura distinguere nec solum pro libito id faciat cum ad illam quæ est rationis ratiocinantis, non cognatur intellectu, sed eam pro libito confligat. Verū contra hæc est manifesta ratio, quæ ex dictis colligitur, quia nunquam intellectus noster distinguit plura in eadem re, nisi quando rem non cognoscit perfecte, sicuti est, ut latius sequenti disput. ostendimus. Deinde semper, dum distinguit, attendit ad illam quæ distincta realiter, respectu quorū distinguimus, quod indivisum est, ergo non pro libito, sed ex modo naturali nostre intellectionis, nulla ergo